

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XVIII. Dilectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

nonicos, tanquam consiliarios & laterales suos secum ducat, argum. c. ad audientiam, 15. de cleric. non relident. Sin autem alij, quàm Canonici, ad visitandum magis idonei sint, eos adhiberi posse, ex Hostiensi docent Ioann. Andr. hic n. 7. Imola n. 2.

2 NOTANDVM II. Decens est, vt ad visitationem Religiosorum non solum seculares Clerici adhibeantur, sed vnus, aut plures Religiosi: quippe cum hi maiorem regularis disciplinae cognitionem atque experientiam habentes magis idonei censentur, vti Gl. hic monet, ver. adiunctis, argum. c. in singulis, 8. de statu Monachorum, & consentit Extravagans, Bonifac. VIII. quae incipit: *Debent hoc tit. iun. Gl. ver. Religiosa.*

CAPITVLVM XVIII.

Dilectus.

PARAPHRASIS.

Cum Abbas Monasterij Rothomagensis cōtenderet, tertiam partem multarum pecuniarum, quas Parochiani in quinque parochijs soluere cogentur, ex consuetudine antiqua ad ipsum Monasterium spectare; Innocentius III. quibusdam mandauit, vt auditis ijs, quae tum ex parte Abbatis, tum ex parte Episcopi Venetensis proponerentur, causam instructam ad ipsum remitterent. Sed Episcopus processum iudicij impedire volebat, ex allegatione sententiae, quae pro ipso contra Monasterium lata esset, quod circa legem dioecesanam in Ecclesijs quibusdam nullum eidem Monasterio ius competeret. Quamobrem conquestus est Abbas Honorio III. qui Innocentio successerat; eum hic non agatur de lege dioecesana, sed de lege iurisdictionali, videl. de citatione, causarum examinatione, definitione ac prouisione, quam ad se quadatenus pertinere Abbas contendebat, ideo ne patiatur, praetextu sententiae illius, causae processum vltius impedire. Hoc intellecto, Honorius mandat dictis Iudicibus, vt non

obstante illa sententia, in negotio ipsius commisso procedant.

SUMMARIUM.

1. *Iudex ecclesiasticus potest imponere multas non tantum subiectis sibi clericis, sed etiam laicis, in causis ad forum ecclesiasticum spectantibus.*
2. *Consuetudo antiqua, praesertim immemorialis, sufficit ad obtinendum & retinendum ius v. g. iurisdictionis in praedictum Episcopi, licet titulus allegari nequeat.*
3. *Exceptio rei iudicata opponi potest ad impediendum actionis processum.*

NOTANDVM I. Iudex Ecclesiasticus (qualis erat hic Abbas ratione Monasterij sui) potest imponere multas pecuniarum non tantum subiectis sibi clericis, sed etiam laicis; intellige in causis ad forum ecclesiasticum spectantibus. Ita sumitur ex c. statumus, 55. causa 16. q. 1. & tradit sibi Gl. ver. bannum, Ioann. Andr. hic n. 7. Abb. not. 1. Imola n. 1. & 10. Felinus in c. irrefragabili, §. Caeterum, n. 6. hoc tit. Hostiensium. huius tit. n. 4. Zerola in praxi, p. 1. ver. compositio, n. 2. Couar. lib. 2. ver. resol. c. 9. ver. quartum, Barbosa p. 3. allegat. 107. n. 18. Qui etiam addunt, quod Ordinarius, videl. Episcopus, vel similis Praelatus poenam suae Camerae seu fisco applicare possit, argum. huius c. Quamuis melius agat, si ad alium primum usum applicet. Sed vide, quae ex Concil. Trident. sess. 25. c. 3. de reformat. dicam infra.

NOTANDVM II. Consuetudo antiqua, praesertim si immemorialis sit, sufficit ad obtinendum, ac retinendum ius v. g. iurisdictionis in praedictum Episcopi, tamen si titulus allegari non possit. Ita Imola hic n. 3. Abb. n. 3. & dixi de hoc in c. quod translationem, 4. de offic. Legati.

NOTANDVM III. Exceptio rei iudicatae, tanquam litis finitae, opponi potest ad impediendum actionis processum. Ita Imola hic n. 4. Sed requiritur, vt sit causa eadem

non

non diuersa, sicuti constat ex hoc c. & tradit Gl. in c. penult. ver. sine dolo, ad finem, de except.

CAPITVLVM XIX.

Graue.

PARAPHRASIS.

Gregorius X. Pontifex scripserat Episcopo Suanensi, vt clericorum diœcesis sue correctioni intenderet. Occasione eius mandati idem Episcopus in Ecclesias quasdam intra diœcesin suam existentes, atq; ad Monasterium quoddam pertinentes interdixit sententiam, atque in clericos earundem suspensionem promulgauit; tamen nullam ordinariam seu delegatam iurisdictionem haberet, & Abbas Monasterij per se ipsum paratus esset corrigere. Quamobrem præcipit Pontifex Episcopo, si ita se res habeant, vt per se ipsum corrigens, quæ imprudenter attentauit, dictas sententias seu censuras relaxet.

SUMMARIVM.

1. Si Papa mandat Episcopo, vt corrigat Clericos suos, nõ facit eum delegatum, sed excitare vult officium eius ordinarium.
2. Si eidem mandat, vt beneficium proximè vacaturum in diœcesi, Apostolica auctoritate conferat Titio, extendi debet hoc mandatum etiam ad beneficia diœcesis exempta.

DVobis modis casus huius c. intelligi potest. Primus est Gl. fermè communiter receptæ, quod Ecclesiæ istæ vnâ cum Clero, aut etiam populo fuerint exemptæ ab Episcopo. Et huic intellectui fauet, quod dicitur, Episcopum nullam iurisdictionem habuisse. Sed obstat argumentum à sensu contrario: Æstimatur enim in textu, quod Episcopus iurisdictionem in Ecclesias, & Clericos exercuerit, tamen Abbas per se ipsum corrigere paratus fuerit: quasi negli-

gente Abbate, seu in defectum Abbatis, corrigendi potestas ad Episcopum deuoluta esset. Id verò dici non potest, si Abbas ab Episcopo exemptus fuit, ideòque iurisdictionem quasi Episcopalem habuit, vt Gl. hic notauit argum. c. 2. de suppl. negl. Prælator.

Alter intelligendi modus, qui mihi magis placet, est Abbat, hic n. 7. Quod Abbas per consuetudinem, aut priuilegium speciale in Ecclesias quasdam diœcesis, & Clericos aut etiam parochianos earum iurisdictione acquisuerit, excluso Episcopo; ita vt se eis immiscere non possit, nisi in defectum seu propter negligentiam Abbatis, vt dixi in c. irrefragabili, 13. hoc tit. Neq; obstat, quod dicitur hic, Episcopum nullam iurisdictionem habuisse; id enim verum est secundum exercitium, & effectum, dum Abbas per se corrigere paratus esset. Quamobrem sententiæ eiusdem Episcopi ipso iure irritæ erant, iuxta ea quæ dixi in c. cum ab Ecclesiarum, 3. hoc tit. Verbum autem istud *relaxes*, licet secundum propriam significationem supponat actum validum esse; tamen ex subiecta materia sæpe apparet, sermonem esse de relaxatione facti, quæ aliud nõ est, quam reuocatio sententiæ, vt notat hic Gl. ver. *relaxes*, Imola in fine huius c. Abb. n. 10. & in simili tradit Gl. in c. 2. ver. *castuimus*, Vt lite non contestata & c.

NOTANDVM Vn. Si Pontifex mandet Episcopo, vt corrigat Clericos suæ diœcesis, non censetur eum facere delegatum, sed excitare officium eius ordinarium, iuxta ea quæ dicta sunt in c. licet, 12. not. 2. hoc tit.

Quærunt hic DD. Si Papa mandet Episcopo, vt beneficium, quod proximè vacaturum est in diœcesi, Apostolica auctoritate conferat Titio, an istud mandatum extendi etiam debeat ad beneficia diœcesis, quæ ab Episcopo exempta sunt. Probabiliter affirmatur cum Ioann. Andrea in c. Abbatem, 40. n. 6. de rescript. Gl. in Clem. vn. §. Præterea, ver. primi anni, de excess. Prælatorum, Abbate hic n. 5. Quia ex commissione apparet, quod Papa non excitet ordinarium of-